

SLOVENSKÁ LEKÁRSKA KOMORA

PREZIDENT, Račianska 42/A, 831 02 Bratislava

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
Doc. MUDr. Andrea Kalavská, PhD.
Ministerka zdravotníctva
Limbová 2
837 52 Bratislava 52

Váš list číslo/ zo dňa

Naše číslo
1114/2019

Vybavuje/ linka
PhDr. Pačesová
0903/200 520

Bratislava
15. 02. 2019

VEC:

Podnet pre zosúladenie právnej úpravy týkajúcej sa ambulantných pohotovostných služieb s požiadavkami praxe

Vážená pani ministerka,

Slovenská lekárska komora sa na Vás obracia v súvislosti s riešením nejasností právnej úpravy, ktoré podľa nášho názoru bránia realizácii ambulantnej pohotovostnej služby (ďalej aj ako „APS“). Týmto listom by sme chceli poukázať na vybrané medzery v právnych predpisoch, ktoré pri zavádzaní modelu APS do praxe predstavujú alebo môžu predstavovať určité komplikácie a brániť dosahovaniu cieľa zabezpečenia skutočnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti slovenským pacientom.

Slovenská lekárska komora víta cieľ zákonodarcu, ktorý prijatím súčasnej právnej úpravy rozšíril okruh lekárov, prostredníctvom ktorých organizátor zabezpečuje poskytovanie ambulantnej pohotovostnej služby. Rozšírenie okruhu lekárov o lekárov zaradených do špecializačného štúdia v internistických špecializačných odboroch s najmenej trojročnou odbornou praxou v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti (ďalej aj ako „lekár bez špecializačnej skúšky“), však pre určité nejasnosti v súčasnej právnej úprave naráža na praktické problémy pri zavádzaní do praxe. Takémuto lekárovi bez špecializačnej skúšky súčasná právna úprava neumožňuje plnohodnotné poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rámci plnenia úloh APS. V nadväznosti na uvedený názor uvádzame demonštratívny výpočet právnych predpisov, ktorých zmenu je z nášho pohľadu potrebné prijať vo vzťahu k takémuto lekárovi, aby sa zabezpečil neobmedzené poskytovanie zdravotnej starostlivosti prostredníctvom jeho osoby pri ambulantnej pohotovostnej službe.

1. Predpisovanie humánných liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín (ďalej aj ako „predpisovanie liekov“)

V prvom rade by sme chceli upozorniť na súčasnú formuláciu podmienok upravujúcich predpis liekov, ktoré majú byť hrazené z verejného zdravotného poistenia. Javí sa, že ich aktuálne nastavenie *ipso facto* bráni tomu, aby lieky predpísané lekárom nezamestnaným priamo u organizátora boli uhrádzané z verejného zdravotného poistenia (ďalej ako „VZP“).

Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „ZoL“) totiž obsahuje ustanovenia, ktoré nie len lekárovi bez špecializačnej skúšky, ale v podstate akémukoľvek lekárovi znemožňujú predpisovanie liekov (hradených z VZP) v súvislosti s ambulatnou pohotovostnou službou, ak s organizátorom nie je v pracovnom alebo obdobnom pracovnom vzťahu. Zákon o liekoch totiž osobitne nezohľadňuje možnosť predpisovania liekov (ktoré majú byť hradené z VZP) v prípadoch, ak organizátor zabezpečuje ambulatnú pohotovostnú službu poskytovateľom, s ktorým má uzatvorený iný zmluvný vzťah, ako pracovný alebo obdobný pracovný vzťah (napríklad zmluvu podľa § 269 Obchodného zákonníka).

V ZoL je sporným predovšetkým ustanovenie § 119 ods. 8, ktoré znemožňuje efektívnu farmakoliečbu pacientov využívajúcich APS:

„(8) Humánny liek, zdravotnícku pomôcku alebo dietetickú potravinu, ak sa má uhrádzať alebo čiastočne uhrádzať na základe verejného zdravotného poistenia, je oprávnený predpísať predpisujúci lekár, ktorému Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou pridelil číselný kód a ktorý

a) má uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so zdravotnou poisťovňou, v ktorej je pacient poistený, alebo

b) poskytuje zdravotnú starostlivosť v pracovnoprávnom vzťahu k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, ktorý má uzatvorenú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti so zdravotnou poisťovňou, v ktorej je pacient poistený.“

Citované ustanovenie nepočíta so situáciou, v ktorej má lekár s organizátorom ambulatnej pohotovostnej služby uzatvorený iný ako pracovnoprávny vzťah. Je evidentné, že v prípade zabezpečenia APS na základe rozpisu samosprávneho kraja, ale *de facto* aj na základe dohody organizátora s iným poskytovateľom ZS sa výkon APS realizuje na báze inej ako je pracovnoprávny vzťah (zvyčajne ide o nepomenovaný obchodnoprávny kontrakt). Možnosť organizátora ambulatnej pohotovostnej služby uzatvoriť zmluvu aj s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti v ZoL nie je výslovne upravená. Túto možnosť, ale predpokladá zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZoPZS“). Nepriamo s ňou počíta napr. § 80a ods. 4) ZoPZS, ktorý za vzťah medzi organizátorom a poskytovateľom zdravotnej starostlivosti okrem pracovnoprávneho vzťahu rozoznáva aj tzv. „iný vzťah“.

Samotný výkon/poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa deje v mene organizátora, nie v mene poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorý svoj zmluvný záväzok (alebo povinnosť uloženú na základe rozpisu samosprávneho kraja) realizuje prostredníctvom konkrétneho lekára. Pre účely poskytovania APS má zdravotná poisťovňa povinnosť uzatvoriť zmluvu s organizátorom pohotovostnej ambulatnej služby (nie s poskytovateľom ktorý zabezpečuje APS na základe dohody s organizátorom alebo na základe rozpisu samosprávneho kraja). V nastolenej optike (teda okrem prípadov, že APS vykonáva kmeňový zamestnanec organizátora) **nie je pre účely predpisu liekov, ktoré by mali byť uhradené z VZP, možné naplniť podmienky požadované v § 119 ods. 8 ZoL.**

Sme názoru, že uvedené interpretačné následky nie sú plánovaným zámerom zákonodarcu. Je preto vhodné, aby právna úprava predpisovania liekov hradených z verejného zdravotného poistenia počítala aj s modelom poskytovania APS prostredníctvom lekára, ktorý nie je v pracovnoprávnom vzťahu s organizátorom.

1. Zabezpečenie ambulantnej pohotovostnej služby lekárom bez špecializačnej skúšky

Okrem komplikácií týkajúcich sa predpisu liekov považujeme za dôležité upozorniť aj na faktickú ako aj právnu nemožnosť zabezpečiť ambulantnú pohotovostnú službu prostredníctvom lekára bez špecializačnej skúšky. Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ZoZS“) pritom s touto možnosťou počíta a je zrejmé, že zákonodarca mal za cieľ umožniť takémuto lekárovi plnohodnotné poskytovanie zdravotnej starostlivosti pri APS:

„(3) Poskytovanie ambulantnej pohotovostnej služby zabezpečuje organizátor podľa osobitného predpisu^{7e}) prostredníctvom lekára s profesijným titulom

*a) všeobecný lekár alebo lekár s profesijným titulom internista **alebo lekár zaradený do špecializačného štúdia v internistických špecializačných odboroch s najmenej trojročnou odbornou praxou v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti**, ak sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej pohotovostnej služby pre dospelých,*

b) pediater, ak sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej pohotovostnej služby pre deti a dorast.“

Odborné predpoklady pre výkon odborných činností upravuje nariadenie Vlády SR č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov (ďalej aj „nariadenie“). Predmetný predpis v § 69 ods. 3 ukladá lekárovi bez špecializačnej skúšky podmienku vykonávať špecializačné pracovné činnosti len pod odborným vedením zdravotníckeho pracovníka s odbornou spôsobilosťou na výkon špecializovaných pracovných činností v príslušnom špecializačnom odbore. Týmto je lekárovi bez špecializačnej skúšky znemožnené nie len predpisovanie liekov (viď časť 1 nášho listu), ale *ipso iure* aj samostatné poskytovanie zdravotnej starostlivosti v APS bez supervízie zdravotníckeho pracovníka s príslušnou odbornou spôsobilosťou v danom špecializačnom odbore.

Z tohto dôvodu je potrebné upraviť právnu úpravu takým spôsobom, ktorý by jednoznačne stanovil, že samostatné poskytovanie zdravotnej starostlivosti pri APS sa umožňuje aj lekárovi bez špecializačnej skúšky (za predpokladu splnenia podmienky zaradenia do špecializačného štúdia v internistických špecializačných odboroch s najmenej trojročnou odbornou praxou v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti). Obávame sa, že pokiaľ k potrebnému precizovaniu právne úpravy aj v tomto bode nedôjde, nebude možné naplniť očakávania zákonodarcu vo vzťahu k efektívnemu zabezpečeniu dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre pacientov na Slovensku.

V súvislosti s prípravou potrebných legislatívnych úprav dávame do pozornosti aj primeranú zmenu všeobecného právneho predpisu, ktorým Ministerstvo zdravotníctva SR stanovuje minimálne požiadavky na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie zdravotníckych zariadení (výnos z 10. septembra 2008 č. 09812/2008-OL, naposledy doplnení opatrením č. 02055-2017-OL zo 16. januára 2018). V prílohe č. 1, oddiel „Ambulancia“ časť II písm. Z: „Ambulancia pevnej ambulantnej pohotovostnej služby pre dospelých, Ambulancia doplnkovej ambulantnej pohotovostnej služby pre dospelých“ je určené personálne zabezpečenie v písm. a): „všeobecný lekár alebo internista“. Keďže v tomto právnom predpise Ministerstvo zdravotníctva stanovuje minimálne personálne zabezpečenie v prípade ambulantných pohotovostných služieb len pomocou lekárov so špecializačnou skúškou, je vhodné aby bolo rozšírené aj o lekára bez špecializačnej skúšky.

3. Záver

Vážená pani ministerka, v tomto liste sme si dovolili zhrnúť vybrané legislatívne prekážky, ktoré podľa nášho názoru bránia dosiahnutiu cieľa právnej úpravy ambulantnej pohotovostnej služby. V zmysle vyššie uvedeného by Slovenská lekárska komora rada iniciovala potrebné legislatívne úpravy, ktorými by sa identifikované nejasnosti podarilo odstrániť. Záverom nášho listu si ich dovoľujeme ešte raz stručne sumarizovať:

1. **Potreba prijatia takej právnej úpravy, ktorá umožní predpisovania liekov, ktoré majú byť hrazené z VZP aj takým predpisujúcim lekárom, ktorý nemá pracovnoprávny vzťah s organizátorom, ale ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť v APS v mene organizátora na základe iného ako pracovnoprávneho vzťahu s organizátorom.**
2. **Potreba prijatia takej právnej úpravy, ktorá:**
 - a) **umožní poskytovanie zdravotnej starostlivosti v APS v mene organizátora samostatne aj lekárom, ktorý nemá špecializačnú skúšku, za predpokladu, že tento lekár je zaradený do špecializačného štúdia v internistických špecializačných odboroch a má najmenej trojročnú odbornú prax v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.**
 - b) **umožní predpisovanie liekov v APS v mene organizátora samostatne aj lekárom, ktorý nemá špecializačnú skúšku, za predpokladu, že tento lekár je zaradený do špecializačného štúdia v internistických špecializačných odboroch a má najmenej trojročnú odbornú prax v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.**

Radi pri príprave právnej úpravy poskytneme potrebnú súčinnosť. Ostávame k dispozícii pre ďalšiu komunikáciu!

S úctou

MUDr. Marian Kollár
Prezidenta SLK